

HÁRMAS-KÖRÖS

HITBUZGALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FOLYÓIRAT

Előfizetési árak:
Negyedévre 20 fillér.
Megjelenik minden hónap 15-én.

Felelős szerkesztő:
STEFÁN BÉLA
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Endrőd, Széchenyi utca 2.

Hirdetéseket
kedvezményes feltételek mellett
közlünk.

Szent Imre herceg

Endrőd község Pátronusának és a templom védőszentjének ünnepét üli Endrőd népe november 5-én.

Amidőn a község lakosainak ősei 1730-ban Nemes-Kerekiből átköltöztek Endrődre, „találtak a Körözs partján egy omladozó templomot, mely szent Imre herceg tiszteletére épült és ajánlatot fel”. Ezt renoválták, majd 1753-ban szilárd anyagból újra építették. A krónikás megjegyzi, hogy „a nép szent Imre herceg ünnepét bucsuval üli.”

Azóta november 5-ike mindig nagy ünnepe: bucsunapja volt Endrőd község népének.

Az endrődi oltárkép lilomos szent Imréje dicsőségesen áll elénk az ezeréves múlt ködéből, végignéz csonka nemzetünk tenger nyomoruságán, rátekint a hívek ezreire, a felsorakozó ifjuság nagy csapatjára, mintha mondaná: járjatok nyomdokaimon és látni fogjátok, hogy a lélek nemessége, a test tisztasága erőt, munkakedvet, egészséget és örökteljes boldogságot nyújt, míg az apátok, s a ti soraitokban pusztító tisztátalan, léha élet sorvasztja az egyént, megbénítja a szellem és test kitartó munkaerőjét és pusztulásba viszi az Árpádok ősi szép hazáját.

Az új keresztény Magyarország határmegyéjén áll e királyi sarjadék nemes alakja és most 900 év után is csodálatos tekintetű minden magyar, mint a nemzet egyik legnagyobb és legékebb hajlására.

Nem vakított el a királyi udvar fénye, nagy hivatalának ludatában kitartó szorgalommal, lelkesedéssel hatolt be — szent Gellért vezetése alatt kora tudományának zárt csarnokába, s a szellemi és lelki művelés terén — kortársait messze fölülmulva — bámulatos eredményt ért el.

Amikor 16 éves korában tanulmányait befejezte, élelírója szerint latin nyelven olvasta a Szentírást, a szónokok és történelmírók munkáit. Igen nagy jártasságra tett szert a reális tudományokban, a filozófiában

szónoklatban és zenében. Valóban egy ország disze, szemefénye, jövő reményeinek és nagyságának jogos biztosítéka volt e dicső ifju.

De amely lüdüklő csillag volt hazájának egén, ép oly hű fia és ékes lilioszála volt egyházának is. Behatolt és el-sajátította az evangélium szellemét. Megtanulta, megbecsülte és védte az ősi katolikus hitet, éjszakákat töltött imádságban az oltár előtt, hogy felvilágosítsa, lelkierőt és tisztánlátást kapjon az isteni Messtől.

Lelkének nemes virágait a kegyelem üdítő harmata öntözte, szűzi tisztaságának megőrzéséhez — az élet kenyereből kapott erősítést.

Krisztus közelében él, Krisztus nyomdokain haladt, Krisztus igazságainak acélpilléreinek akarta felépíteni dicső Alyja örökségét: az új keresztény Magyarországot.

Az isteni gondviselés — a földi korona helyett — a szentek ragyogó koronáját juttatta neki, hogy évezredekben át világító fátyla legyen a gyakran sötét magyar éjszakában és dicső példaképe legyen a haza jövő nemzedékének: a magyar ifjuságnak!

Trianon magyarja könnyes szemekkel tekint — a magyar ígéret és biztatás-fenkől nagy alakjára: szent Imre hercegre. Elmondhatjuk a költővel, hogy „Koldusboton, törött mankón jövőnk bucsut járni, Szüzmáriás magyaroknak kopott unokái... Éjfél van a Duna táján...”

És felfakad a fohász Krisztus barátjához és megdicsőült szentjéhez, hogy ne feledkezzen meg rólunk, szegény magyarokról. Legyen engesztelő az isteni Szívnek, legyen közbenjárója — a bűnös, Istenről sokszor megfélemedezett magyarságnak és eszközölje ki nekünk a Mindenható Uristennek azt a csodás végzését, hogy még egyszer nagy és boldog legyen a régi dicső múltat sirató, jövőjében már-már reményét vesztett megasonkított, szenvedő Magyarország...!

A jubiláris kat. nagygyűlés után

Fényes keretek és a legteljesebb siker jegyében folytak le a jubiláris kat. nagygyűlés ünnepélyei és tanácskozásai. A siker azért biztató, mert ez volt az Actio Catholica szervező erejének első teherpróbája. Az egész országra kiterjedő szervezet mint egy nagy gépezet mozdult meg a központi vezérkar indítására és az ország minden tájáról zsúfoló kocsikban vitték a keresztes gyorsvonatok a vidék hívő katolikusait a fényes manifestációkra az ország fővárosába. Elragadtatással és katolikus voltuk büszke önludatával nyilatkoztak az Útépítőpályán lefolyt ünnepségről és a hatalmas eucharisztikus körmenetről mindazok, akik azon résztvettek. Sokat veszítettek és csak sajnálni lehet azon hittestvéreinket, akik szándékuk ellenére is kénytelenek voltak lemaradni a nagygyűlésről, mert nem jött össze a keresztes gyors indításához megkívánt utasok száma. Reméljük, hogy erősebb agitáció a jövőben ezeket a vidékeket is befogja kapcsolni az országos megmozdulásba.

A szép sikeren felbuzdulva újabb munkához kell most látnunk annál is inkább, mert a nyári hónapok után indul meg általában a társadalmi és egyesületi élet. Az Actio Catholica sem merül ki a nagygyűlés megrendezésével, hanem felfokozott buzgalmu tevékenységet kíván az egész vonalon. Néhány pontban rámutatni akarok legsürgősebb teendőinkre.

Az egyházközségi szervezetek sürgősen hívják össze szakosztályait és kérsítsék el évi programjukat. Irányadóul szolgálhat az a kis füzet, amelyben az országos elnökség összefoglalta az egész országra készített munkatervet és amelyet tavaly minden plébániának megküldött. *Hitbuzgalmi téren* készítsünk tervet meglévő egyesületeink foglalkoztatására, népművelési és hivatali előtti triduum tartására. Fontos feladat volna a férfi ifjuságot egyesületben szervezni, az egyházközségből a vezetőket zárt lelkigyakorlatokhoz segíteni. *Kulturális téren* rendezzünk előadásokat, amelyekben a jubiláris nagygyűlés által kitűzött tárgyról, a család megmentéséről szólnak az előadók. Intenzívebben kapcsolódjunk be az iskolán kívüli népművelésbe. Legyen gondunk a levélek vallás-er-

kölcsi nevelésére. *Szociális téren* készüljünk fel a népnemőre enyhítésére múlt évi tapasztalataink felhasználásával. A szervezés bizonyos költségeket kíván, pl. egy-egy kiküldött utiköltsége, nyomtatványok stb. Gondoskodjunk a költségvetésben e célra fedezetről.

Itt az ideje, hogy az esperesi tanácsok megmozduljanak és feladatukat megkezdjék. Alkalomszerűnek látszik, hogy az esperesi tanácsot apai gyűlésekkel egyidőre, vagy bucsunapokra hívjuk össze és annak tanácskozására is időt szakítsunk. Az esperesi tanács feladataiból kellő emelkedik ki: egyik, hogy a kerületre egységes működési tervet állapítson meg, másik, hogy az egyházmegyei tanács utasításait a kerületben végrehajtsa és azt ellenőrizze. Nagyon üdvös lenne, ha az esperesi tanács évenként nagyobb arányú kerületi gyűlést hívna össze, ahol az egyházközségek beszámolnak munkásságukról, a szónokok buzdílnak a közönséget és ismeretienek a tanács által kijelölt feladatokra. E nyilvános gyűlésekre előadói kaphatnak az országos központtól. Az esperes-kerületi első gyűlést november 5-én d. u. fél 3 órakor Endrődön tartjuk. Erre ezután hívom meg az egész vidék fi. Papságát és az egyes hírközségek Actio Catholica szervezetét. Kérem és elvárom, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Az egyházmegyei tanács is felkészül az új évi programra. November második felében össze fogja hívni tagjait tanácskozásra a tárgy előzetes megjelölésével. E tanácskozásra szívesen fogadjuk az egyházközségi vagy kerületi szervezetektől betérjesztett javaslatokat, kéréseket. Egyben *jelentést kérünk az egyházközségi szervezetek munkájáról, helyzetéről*, hogy a tanács megismerje azok kívánásait. Ezt a jelentést minden egyházközségtől kérem, mert csonka adatokból nem alkolhatunk teljes képet a szükségletekről.

Jelszavunk legyen: Caritas Christi urget nos.

Mellau Márton
prélátus, apostoli kormányzó
helynök, egyházmegyei igazgató.

K A T O L I K U S A C T I Ó

A KRISZTUS ÉS A CSALÁD

E nemes vezéreszme toborozta össze azt 100.000 katolikus magyart, akik az ország minden részéről és minden társadalmi rétegéből sereglettek össze, hogy apostoli lelkületű emberek ajkáról hallják az evangélium bölcs tanításait a szentségi méltóságra emelt felbonthatatlan életszövetség nagy társadalmi és nemzetfenntartó hivatásáról és a válságba került emberiség megújítási munkájában való rendkívüli hivatásáról és szerepéről.

„Krisztus erkölcsi törvényeinek keretei közt, az Ő szeretetének sugárzásában és tisztaságának fényében élni a hitvesi és családi életet“ — ez volt mottója a méreteiben impozáns katolikus nagygyűlésnek.

Életerős nemzet csak ott fejlődhetik, nagy történelmi feladatokat csak az a nép hajthat végre, amely megbecsüli, védi, biztonságban tartja a családot, állapította meg bölcs éleslátással a nagygyűlés elnöke: gróf Zichy János.

Ezt a gondolatot és felfogást mélyítették és más-más szemszögből világították meg az illusztris szónokok, akiknek beszédeiből egy-két kiemelkedő részt alábbiakban megrögzítettünk.

A *Pázmány Egyesület vita-est-jén P. Bangha Béla* szólott a sajtónak a katolikus család védelmében folytatandó harcáról. Elsősorban a katolikus irodalom feladata, hogy a családi tisztaság sértettségét alkotásaiban úgy ragyogtassa meg, hogy abban a gyermekért hozott önfeláldozásuk krisztusi harmóniája is minél megkapóbban domborodjék ki. *Szmrecsányi Lajos* egrí érsek szerint legnagyobb csapás, hogy a kor szelleme szentségtörően nyúl hozzá a családhoz, utat nyitva az embernek arra, hogy a házasságot csak addig tartsa, amíg érdekei kielégülést találnak. *József Ferenc főherceg* szerint *leromboltak mindent, ami régen jó volt, de nem tudtak jobbat adni a sóvárgó emberiségnek. A családot a családanya jelenti elsősorban, ő neveli a gyermeket a nemzet polgárává és annak a nagy, mindent átfogó országnak a polgárává is, amelynek a királya Krisztus. Hitvallókra van szükségünk, hogy visszaállithassuk Krisztus uralmát és megvédjük a népeket a tévtanok ellen. A lélek sportját is ki kell fejleszteni mindennapos tréninggel: az imádsággal.*

Glattfelder püspök a szentély és család viszonyáról. A társadalom pillérei között legmélyebb, de legszentebb is az oltár és a tűzhely. Nagy szerep jut a jognak, fegyvernek és anyagi javaknak, de jelentőségük eltörpül a hit és családi otthon szent misztériuma mellett. Amíg az oltáron a hitbuzgalom lángja ég s a családi otthon az Istentől emberbe oltott legnemesebb erények őre és ápolója,

addig meginoghat minden földi hatalom, elveszhet a kincsek tömege, sőt még a tudás és műveltség csarnokai is összeomolhatnak, a templomban és családban az új élet és virágzás csirái rejtőznek és fejlődnek. A forradalom szelleme kikezdte a társadalom őt sejtjét, a családot. A katolikus Egyház nem lehet télen, vagy kárörvendő. XI. Pius pápa körlevélben hívja fel a világot a családi élet megbontott rendjének megmentésére. E munkában mindenkinnek a pápa támogatására kell sietni. *Itt már igazán nem a papok dolgáról van szó, hanem a keresztény társadalom alapérdekeiről.* Élet s halál kérdéséről van tulajdonképpen szó. A családi otthon, vagy szentély marad, vagy az emberi művelődés és boldogság halomra dől. **Dr. Petró Kálmán:** A már több mint 10 éve dúló gazdasági háború sokkal nagyobb áldozatot követel, mint az elmúlt négyéves vérzivatar, mert itt nem a harctéren levő katonák, hanem családok, társadalmi osztályok, — népek, nemzetek véreznek el, — ez a háború tömegeket hajt nyomorba és sirba. Hol áll az élet mai viharában a család, a társadalomnak legősi, legszükségesebb s legtermészetesebb alakja, mely szentebb minden társadalmi és politikai alakulatnál. *A katolikus család gazdasági problémája már a Mi Atyánk könyörgésében jelentkezik: „Mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma“.* Aki ezt a könyörgést úgy fogja fel, hogy a mindennapi kenyeret ajándékba, munkanélkül kell megkapnia, az nem érdemli a kenyeret; *a kenyér akkor és annak jár, aki dolgozik.* Az Ur Jézus úgy gondolta, hogy az Ur Isten azt, aki hozzáfordul, munkához segíti, melynek eredményeként kenyérhez is jut. Igyekezni kell a család gazdasági hibáit kiküszöbölni. *A Mi Atyánkban* csak az van, hogy a mindennapi kenyérünket add meg nekünk ma, de *nincs benne, hogy add meg nekünk Uram mindennap a színházat, mozit, korzót, selyemruhát, körömcipőt, autót, motorbiciklit, az sincs benne, hogy csak egy gyermeket, vagy egyet sem adj, Uram.* A katolikus család csödjé azután ott éri el tetőfokát, ahol egy-két gyermek után a gyermekáldás mesterségesen megszűnik, de a fényűzés, a társaság, a szórakozás az megmarad. **Winkler Elemér:** A katolikus család társadalmi veszélyeinek a gyökere: ez a szentségromboló, materialista világnézet, amely a házasságot és a családot is az egyén érzéki szükségletei eszközének, az ellene való küzdelmét az osztályharc egyik szükségszerű megnyilatkozási for-

májának nézi. Ez a világnézet termeli a szabadházasságot, a próbaházasságot, az egykés és egységes házasságok és a házasságtörések beláthatatlan sorát és ebből hantolódnak a meg sem születettek sírjai. *A Catholica Actio itt nem érheti be a vasuti ór szerepével, aki a tovaszárguló vonat elé kiáll és szalutál; mi felelősek vagyunk az élet vonata: a család utasainak testi és lelki üdvéért, mi ennek a robogó vonatnak a mozdonyvezetői akarunk lenni, akik a vonatot irányítják, oltalmazzák, viszik, de nem a pusztulásba, hanem diadalmasan mindig csak előre, fölfelé a végállomás: a földöntúli végső cél felé.*

Tóth Tihamér: Az emberiség legdrágább igaz gyöngye mindenél nagyobb értéke: a család. Ennek egészségétől és erejétől függ az emberiség egészsége és ereje. *Bontsátok meg a családi életet és erkölcstelenné válnak a népek.* És tegyétek erkölcstelenné a népet s a forradalom elkerülhetetlen! A „Közös családi-asztal“ azt kiáltja: Nincs válás, mert nem alkudhatunk le semmit az Isten világos parancsából. Nincs válás, mert nem kergethetjük az apátlanná, anyátlanná váló gyermekeket a lelki romlásba. Nincs válás, mert nincs pénzünk több fogházra és árvaházra. Nincs válás, mert nem taszithatjuk népünket katasztrófába. Nincs válás, mert nem akarunk rágó férgyet rejteni a társadalom fájába és nem akarjuk szeméttel bedugni az emberi élet ősforrását. Aki tehát szereti magyar népét, az a válás ellen van. Aki szereti a fiatal nemzedéket, az a válás ellen van. Aki szereti a rendezett emberies életet, az a válás ellen van. Aki tiszteli az Isten törvényét, az a válás ellen van. *Bölcső nélkül nincs család, nincs otthon. Ha van még mentség az ingadozó világ számára, az eszményi keresztény család fogja azt megmenteni.* Az a család, amelyből tiszta lelkű leányok és csillagtekintetű fiúk kerülnek majd ki. Az a család, amelyből meglegegettség, harmónia és boldogság sugárzik szét. Az a sok gyermekes család, amely megint alapja és oszlopa lesz a jobb emberi életnek.

Schmidt Sándor: A forradalmak óta a katolikus családok védelme, gondozása a faluból a városba terelődött át, a falu elhanyagolt, hitélete, erkölcsé romlott, ennek következtében a család helyzete is súlyos krízisbe jutott. A család karitatív védelme a társadalom feladata, a falun: a a lekipásztor és a község vezetői. Ők élnek a falu családjainak közvetlen közelében, ők kell ismerjék azoknak külső és belső életét. *Ahol tehát a lekipásztor és községi előjáróság, vagyis a községet vezető főjegző összefognak és hivatásuk magaslatára emelkednek, a község családjainak ügyét magukévá teszik, a családok gondozását hivatásukkal járó kötelességüknek tekintik, ott a csa-*

ládok karitatív védelme is biztosítva van. **Fel kell hívunk az államhatalom figyelmét, hogy ha szükséges a legnagyobb szigorral, de okvetlenül tegye kötelességévé a közigazgatás egész hatalmát képviselő falusi jegyzőnek, hogy a lelkipásztorral együtt községének nemcsak előjárója, hanem atyja kell, hogy legyen!** Az összhangnak meg kell lenni, ezt tűzön-vizen keresztül a legsürgősebben meg kell valósítanunk. Az egyháznak kötelessége, mert a katolikus család védelmét szolgálja — az államhatalomnak kötelessége, mert az államot alkotó erőforrást veszi védelmébe. Össze kell fogjunk mindnyájan, áldozatot kell hozzon mindenki, hogy a falu népének vallás-erkölcsös nevelését fokozhassuk. Az állam feladata telepítéssel levezetni azoknak a községeknek, vidékeknek tulszofaltságát, hol a családi áldás következtében a kenyér már kevésnek bizonyult, az ő feladata közmunkával kenyérhez juttatni a munkanélküliek tömegeit.

Wolf Károly: Mit tehet az állam a család érdekében? A családalapítás lehetőségének elősegítése, az ifjuság kenyérhez juttatása, a többgyermekes családapák segítése, adórendszerünk megfelelő reformálása mindazok a részlet kérdések, amelyek a család védelmét szolgálják az államhatalmon belül. Nem a krisztusi igazság jutott csödbe a családi élet válságával, hanem annak a szellemnek a csödjéről kell beszélni, amely az Egyház elleni ádázgyűlöletével kikezdte a család és a házasság szentségét. Követeljük, hogy az egy vallású házasságok egyházuk előtt kötött házasságát érvényes házasságnak ismerje el az állam. A krisztusi igazságok érvényesítése fogja megszüntetni a család válságát.

A biboros hercegprímás zárobeszéde. A családban az istenáldás megbecsülésére vonatkozóan minden katolikus és minden testvéremnek, szóval az egész nemzetnek is azt mondom, hogy a körülöttünk számban gyarapodó népekkel szemben ne álmódorzunk 20—30 milliós magyar nemzetéről, amíg eltűnjük, vagy talán elő is mozdítjuk, hogy erkölcstelen filmek, ilyen sajtótermékek, a közös strandok stb. megmetyeljezzék a házasság előtt álló magyar ifjuságot, amíg legalább a már említett törvénymódosítással nem iparkodunk jobban biztosítani a házassági, valamint a családi kötelek szilárdságát, amíg erkölcstelen tanácsokat adó, vagy ilyen eszközöket ajánló és közvetítő bábák és orvosok szinte büntetlenül csirájukban meggyilkolhatják azokat a magyarokat, akik még meg sem születtek s amíg mi magyarok is töredelmes bűnbánattal és komoly javulási elhatározással mindnyájan meg nem hajtjuk térdeinket a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja előtt, akitől égből és a földön minden atyaság származik.

Közgyűlések

Papi gyűlés

Az endrődi esperesi kerület papsága október 10-én tartotta őszi gyűlését Endrődön — Fetzler József pápai kamarás, esperes elnöklelte alatt. A lelkipásztori és tanügyi ügyek tárgyalása után az Actio Catholica legfontosabb teendőit állapította meg a lelkészi kar. Elhatározták, hogy a november 3-ikén Endrődre kilüszölt kerületi katolikus actiós-napon a helyszervezetek tagjaival együtt részvesznek és a megállapítandó közös munkaprogramm alapján indítják meg és végzik a léli pasztorációs munkát. Gyűlés után Csernus Mihály apátplébános látta vendégül paptársait.

Kerületi gyűlés

Az „Endrődi Espereskerületi Róm. Kat. Tanítóegyesület” október 9-én tartotta Endrődön őszi kerületi közgyűlését. A 8 órai szentmisén közös szentáldozáshoz járultak a kerület tanítói, majd fél 10 órakor Fetzler József pápai kamarás, esperes-tanfelügyelő nyitotta meg mélyenszánló gondolatokban gazdag beszédben a közgyűlést. Az Actio Catholica imeretése után nagy gyakorlati érzékkel világilotta meg annak keretében a katolikus tanító működési körét. Klinghammer László a kat. nyári egyetem kulturális munkáját vázolta, Gábriely Irma a betű ismertetés gyakorlati tanítását mutatta be, majd Hornok Piroska a Szívhat jelentős munkásságról számolt be.

A lítkári jelentés után került sorra a Tanítóegyesület világi elnökének: Orbók József igazgató tanítónak és két jubiláló kollegájának üdvözlése. Az Egyházmegyei Főhatóság és a kir. Tanfelügyelő köszöntő iratainak felolvasása után Fetzler József egyházi elnök, valamint a tanítóegyesület megbízottja üdvözölte kiválóan érdemes tanügyi munkásságukért a jubilánsokat.

Gyűlés után közebed volt a Kat. Népházban, amelyen az egyesület tagjain kívül Endrőd község társadalmi egyesületeinek küldöttei is nagy számban vettek részt és általános lelkesedéssel ünnepelték a három jubiláns tanítót.

Egyházközségi gyűlés

Az endrődi egyházközségi képviselőtestület okt. 8-án tanítóválasztó gyűlést tartott. Harmincnégy pályázó folyamodott állásért, a mindennapi kenyeréért. A Czvizekné Molnár

Emma lávozásával megüresedett öregkerli iskolához Hornok Piroskát, helyére Gábriely Irma rendes tanítónőt helyezte át, míg az így megüresedett állásra a kondorostanyai „Pogány Frigyes-iskolához” 45 szavazattal *vitéz Miskolczy Gábor* okl. kántortanítót választotta meg a képviselőtestület.

A képviselőtestület ezután a tanfőnöki három jubiláló tagját köszöntötte. Őszinte hálával adózott a háromévtizedes nagyértékű nevelőoktatói munkát végzett *Orbók József* igazgatótanító, *Orbókné Belényesi Emilia* és *Vörösné Schedel Stefánia* tanítónőknek és kiváló működésükért kifejezett háláját jegyzőkönyvben örökítette meg.

Az egyházközségi képviselőtestület

a Zeleziny Olga polg. isk. tanár lávozásával megüresedett tanári állásra nagy szótöbbséggel *Hidvégi (Herkner) Nándor* polg. isk. tanárt választotta meg, aki eddig a dombóvári magán polg. iskolánál működött. *Hidvégi* tanár október hó 1-én már el is foglalta új állását.

Havi istentiszteleti rend Endrődön

Október 14-én az öregkerli kápolna-iskolában, október 21-én a varjasi — és okt. 28-án a csejti iskolában mutatunk be szentmisét.

Október 28-án „Krisztus Király ünnepén” a Jézus Szive Szövetség tagjai közös szentáldozáshoz járulnak.

November 1-én délután fél 3 órakor gyászkermenetet tartunk a temetőkhöz, majd a hősök szobrához.

November 2-án 9 órakor gyászmisét mondunk az elhunytakért, majd alamizsnát osztunk a szegényeknek.

Délután a jubileumi bucsu elnyerése céljából — nagy körmenetet vezetünk a gyomai templomba.

November 5-én a templom bucsuünnepén — a legényifjúság közös szentáldozáshoz járul.

Szent Ferenc III. rendje okt. 14-én, az Oltáregyesület okt. 21-én, a Jézus Szive Szövetség okt. 28-án d. u. fél 4 órakor tartja havi ájtatosságát.

„Dicsérd az asszony bájait és a férfi nagy eszét, úgy boldogulsz és kedves lesz az emberek között.”
Fáy András.

Iskolaügy

HOVÁ IRASSUK GYERMEKEINKET?

Az 1921. évi XXX. t.-c. elrendeli, hogy minden szülő és gondviselő, akinek háztartásában 6—12 éves, vagy 12—15 éves gyermek van, köteles azokat nyilvános iskolába beírni és szorgalmasan járattatni. E törvény célja az, hogy a gyermekek az iskolában elsajátítsák mindazon ismereteket, amelyekre az élet küzdelmeiben szükségük lesz. A gyermek a jövő záloga. A nemzet jövőjének megmentése érdekében — a hazafias és vallás-erkölcsös gyermekneveléssel — a jövő zálogának, a gyermeknek védelmére kell kelni, segítségére kell sietnie a családnak, egyháznak és iskolának.

A családi nevelés csak úgy lehet eredményes, ha a szülők öntudatos katolikus életet élnek, gyermekeiket nemcsak szóval, hanem példájukkal is igazi katolikus szellemben nevelik.

A családi nevelés mellett az Egyház az 5 iskoláival áll a nemzetnevelés szolgálatába. A gyermek jövő fejlődését tekintve nem közböns, hogy a különböző jellegű iskolák közül melyikbe járassuk gyermekeinket. A katolikus iskola teljes összhangban nevel a katolikus családdal és az Egyházzal. A katolikus nevelés lényege: a nevelőnek és a neveltnek együttműködése Istennel az egyén és a közösség tökéletesítésén.

Az iskola katolikus jellegét nem az a körülmény adja, hogy katolikus vallásoktatás is folyik benne, ez más jellegű iskolában is megvan, hanem az, hogy abban az egész tanítást, a tanítókat, a tanmenetet, a tankönyveket minden tárgyban katolikus szellem hatja át az Egyház irányítása és felügyelete mellett. A vallásoktatás csak biztos alapja és koronája az egész tanításnak és nevelésnek.

Öntudatos katolikus szülő csak katolikus iskolába járathatja gyermekét!

TIZ ÉVES AZ ENDRÖDI RÓMAI KATOLIKUS POLGÁRI ISKOLA

Szent Imre-napján, november hó 5-én, délután fél 12 órakor ünnepli-Endrőd község közönsége polgári iskolája megalapításának 10 éves fordulóját. Az ünnepség a polgári iskola kulturterében lesz, amelyen résztvesznek a búcsún megjelenő-illusztris-vendégek, valamint a környék-iskolabarátai is.

„A világ a külsőséget nagy dolgokban lángelmének nézi, kisinyekben bolondságnak.”
Bulwer.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter képviselője a vármegyében

A napokban Endrődön járt az Országos Iskolánkívüli Népművelés felügyelője *Hercsuth Kálmán* kir. tanfelügyelő és *Tantó József* vármegyei lítkár kíséretében. Meglekinlették a kat. Népházat, hol a kulturális előadások legnagyobb részét szokták az előadók tartani. Erről a hatalmas építményről, — amely ilyen előadások céljára a legjobban megfelel — elragadtatással nyilatkoztak, majd *Csernus Mihály* apátplébános, az Iskolánkívüli Népművelés helyi bizottsága elnökénél tisztelték és a jövő évi előadásokkal kapcsolatban megbeszélték a teendőket, egyben a legteljesebb elismeréssel adóztak a Bizottságnak több évtizeden keresztül önzetlenül végzett munkájáért és a legteljesebb támogatásukat ígérték a jövőben is.

Október 6.-a Endrődön

Az endrődi róm. kat. Szent Imre polgári fiúiskola „Csernus Mihály Önképzőköré” f. hó 6-án házi ünnepély keretében áldozott a tizenhárom aradi vértanú emlékének a következő műsorral:

1. Himnusz, énekelte az ifjusági énekkar.
2. Jászai: Magyar feltámadás c. költ. szavalla *Spielberger Lenke* III. o. tanuló.
3. Móra: Miénk a láng c. költ. szavalla *Hanyecz Valér* IV. o. tanuló.
4. Ünnepi beszédet mondott **Csókási Béla** tanár..
5. Pósa: Október halodikán c. költ. szavalla *Matuska Vince* IV. o. tanuló.
6. Nemzeti Hírszékgyet énekelte az ifjusági énekkar.

Téli ebédeltetési actió

Az Actio Catholica charitatív szakosztálya s az ennek keretében működő *Női-liga* megkezdte élelmiszer gyűlését, hogy a téli hónapokban — ingyen ebédhez juttassa az iskolák szegény tanulóit. Tudjuk, hogy az idei rossz termés súlyosan érinti a község földműves lakosságát, de még önmegtartóztatás árán sem szabad elzárkózni az alamizsna nyújtástól, amikor arról van szó, hogy száz és száz éhező száznak adhassunk egy kis meleg ételt. A Liga vezetői *Krisztus* nevében kéri a lakosságot, hogy ne zárkózzanak el a felebaráti szeretet gyakorlati megvalósításától. Adjanak Isten nevében abból, amit ők is Istentől kapnak.

H I R E K A N A G Y V I L Á G B Ó L

Búcsú Endrődön. 1824-ben szentelte fel Wurum József nagyváradi megyéspüspök az 1806-ban felépült endrői nagy templomot. Endrőd katolikus népe nagy kegyelettel adózik templomépítő őseinek s azért a templom védőszentjének: szent Imre-herceg ünnepén nov. 5-én nagy ünnepséggel tartja meg a templom búcsúnapját. Még az a nagy kitüntetés is éri az endrői egyházközséget, hogy a búcsú ünnepi nagymiséjét 1922 óta minden évben, most is az egyházmegye Főpásztorja: *dr. Lindenberger János* apostoli kormányzó ur mondja. A szentbeszéd tartását pedig Szabó Frigyes szeghalmi és Gönczy Károly csanádapácai plébánosok vállalták. Mint lapunk más helyén is jeleztük, nov. 5-én délután 3 órakor kerületi *Actiós Catholica gyűlést* hívott össze az egyházmegyei tanács igazgatója: *Mellau Márton* pápai prelátus, apostoli kormányzó helynök. A *gyűlésen beszédet mondának*: *dr. Czapik Gyula* apátkanonok, *Kovács Sándor* az *Actiós Catholica* országos főtitkára, *dr. Krüger Aladár* és *Kóródy-Kalona János* országgyűlési képviselők. A gyűlésre ezton is szeretettel hívjuk a vidék katolikus népét.

Préposti kinevezés. *Dr. Szmercsányi Lajos* egri érsek *dr. Víz Miklós* pápai kamarás, h. érseki irodaigazgató, főszentszéki jegyzőt drózi c. prépostná nevezte ki. — Gratulálunk!

Békésvármegye a hódoló felvonulásban. Horthy Miklós kormányzó Budapestre való bevonulásának tizenötödik évfordulója alkalmából az egész ország népe hódoló felvonulással tisztelgett a kormányzó előtt. Békésvármegyéből vitéz *dr. Márky Barna* alispán és *dr. Fáy István* főispán vezetésével nagy küldöttség jelent meg a hódoló felvonulásban. Endrődről *Timár Imre* községi bíró és *Klinghammer László* a Nemzeti Egység Pártja endrői csoportjának titkára vettek részt a küldöttségben.

A kondorostanyai Dalárda *Bencze József* kántortartató vezetésével f. hó 14-én nagy hangversenyt rendezett a kondorostanyai Szövetkezeti szép és fűgas Kulturtermben. A hangversenyen részt vett az *endrői Iparos Dalárda* is néhány szabadon választott dallal *Palotay Ferenc* karnagy dirigálása mellett.

„Csak a derék férfiúnak van megadva az az adomány, hogy másokat is azzá tehessen.“ *Rousseau.*

Megszűnt az orosházi államrendőrség. A m. kir. államrendőrség orosházi kirendeltsége a vasárnapi nappal megszűnt. A község belterületén a közbiztonsági szolgálatot a csendőrség vette át. A rendőrség jórésze már elutazott Orosházáról új állomáshelyére.

Új rendszer a hadikölcson jegyzők segélyezésében. A hadikölcson költvények utáni segélyezés rövidesen újabb tárgyalások alá kerül. Mint értesülünk, a minimális segélyeket nem szállítják le. A bizottság az igényjogosultakat szigorúbban vizsgálja felül. Azok, akik 5000 koronával kevesebbet jegyeztek, nem kapnak segélyt, ezenfelül fokozatosan emelkedik a segélyezési kulcs is.

Meggyilkolták Sándor szerb királyt. E hó 9-én d. u. fél 4 órakor Versaillesben egy borbélyt kereskedő agyonlőtte Sándor szerb királyt, Barthou francia külügyminisztert és két tábornokot.

Hány katolikus él a földön? A Valikán hivatalos lapja közli, hogy az öt világrész katolikusaiknak száma 366 millió 154.053. Egy év alatt közel két és fél millióval növekedett Krisztus Egyházának taglétszáma. Vajha valamennyien nemcsak névleges „anyakönyvi katolikusok“, de valóban lelkük mélyéig öntudatos, hitvalló, hátor fiai volnának a vértanúk Egyházának.

Amire jut pénz. A gazdasági leromlásról mindenki panaszkodik. Nincs pénz — mondják az emberek. Észak-Amerikában egy év alatt csaknem huszmillió dollárt költöttek el szépségápolási cikkekre. Erre volt pénz — s nálunk is van ilyenmire.

Szomorú adatok. A „Belső Sonfogy“ című vidéki lap szerint *Alsók* községben, amelynek az 1930. évi népszámlálás szerint 775 lakosa van (ebből 588 kálvinista), ebben az 1934-ik évben a mai napig egyetlen gyermek sem született. Már pedig nem lehet azt mondani, hogy a gyermekáldás megakadályozásának pokoli bűne itt a szegénységnek a következménye. A faluban ugyanis egyetlen nagybirtokos sincs, csupán kisgazdák lakják. Sőt ez a falu még a gazdasági nehézségeket sem érzi. Tenyésztésnek nevelésével foglalkoznak és 100—120 darab tenyész állatot adnak el 70.000 pengő értékben. A községben van 224 férjes asszony és több, mint 300 tehén. Évente átlag 250 borju jön a világra, de gyermek egy sem. E szörnyű állapotok megdöbbentő erkölcsi süllyedésről tesznek tanúságot.

MIT ÉR AZ ÉLET

azoknak, akik Istenben való hit és valláserkölcsi életfelfogás nélkül robotolnak és keresik boldogságukat a sivar földiekén, — mutatja az a sok ezer öngyilkos szomorú vége, — akik belesodródtak az anyagiasság és testiesség hinájába s amikor vágyaik és szenvedélyeik kielégülést nem nyerhetnek, remény nélkül, üres lélekkel dobják el maguktól az Isten legdrágább kincsét: az életet. — Egy napilap egyetlen számából sorolunk fel néhány esetet tanulságul, hogy hová visz a hitelenség és az erkölcsi törvényekbe ütköző, tulhevitett nemi élet. — **Nagy feltűnést keltett Veszprémben** *Katóczky Karolin* huszonkét éves, feltűnően csinos urileány öngyilkossága, aki a balatonalmádi kikötő hidjánál megmérgezte magát. Valószínűnek tartják, hogy öngyilkosságát szerelmi csalódás miatt követte el. — **Borzalmas módon vetett véget életének** *Speisegger Gitla*, az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. huszonhárom éves tisztviselőnője, aki a harmadik emeleti lakásának erkélyéről az utcára vetette magát és röviddel kórházba szállítása után meghalt. — **Megdöbbsentő kettős öngyilkossági tragédiát** fedeztek fel a kirándulók a kakukhegyi erdőben. Az erdő egyik elhagyatott kis tisztásán egy jólöltözött fiatalember és egy fiatal leány holttestét találták. Ugy a fiatalembernek, mint a leánynak a halántékán lőtt seb látszott, melyből könnyen megállapítható volt, hogy az öngyilkosság napokkal előbb történt. — **Dunaharaszttiban** egy 20 év körüli összekötőüzemi kezű férj holttestét fogták ki a Dunából. A rendőrség kinyomozta, hogy a Dunából kifogott fiatalember *Stebner Mihály* borbélytanonc, aki az Apponyitér 1. szám alatt levő borbélyüzletben volt alkalmazásban. — **Megrázó diákttragédia** játszódott le Bécs egyik legforgalmasabb pontján, a *Seitzer Gasse* 6. számú házban. *Bárany Jenő*, *Bárany Sándornak*, a világhírű kalocsai paprikanyagkereskedő cég 18 esztendő fia öngyilkossági szándékából előbb mindkét kezén felvágta az ereket, azután leugrott a harmadik emeletről. Meghalt. — **Eszméletlen állapotban** szállították be a mentők az *Új Szent János-kórházba* *Baranyai Rózsi* és *Józsa Erzsébet* nevű leányokat. *Józsa* néhány percnyi szenvedés után meghalt. *Baranyai Rózsi* azonban magához tért rövid időre és elmondotta, hogy mindketten tiltott műtéten estek át. Kihallgatása után *Baranyai Rózsi* is meghalt. — **Kiskunhalason** rejtélyes körülmények között meghalt *Takács Istvánné*, született *Deák Mária*, egy iparos felesége. A rendőri nyomozás megállapította, hogy *Takácsné* tiltott műtéten hajlottak végre.

Mit is mondott a Főispán Endrődön?

Nagy meglepetést, de általános érdeklődést keltett az elmúlt hetekben a váratlan hír, hogy a község közigazgatás vezetését vizsgáló *dr. Márky Barna* alispán kíséretében látogatást tesz Endrődön a vármegye új Főispánja: *dr. Fáy István* is.

Akik a vármegye ügyeivel ismerősek, azok már is látják, hogy az új Főispán a munka és cselekvés embere, a mai modern közigazgatás igazi példakepe.

Azok a kijelentései és határozott állásfoglalásai, amelyek az előtte tisztelgő előjáróság, tisztviselői-iparos-kisgazda, de főként munkás-osztályi képviselői előtt elhangzottak, kielégítették az érdeklődési és őszinte bizalmat, ragaszkodást váltottak ki a község összlakosságában. **Nem dísznek, nemcsak politikai irányító szervnek, hanem a nehéz viszonyok között súlyos munka körné tekintti a főispáni állást — mondotta az üdvözlések kapcsán.** Minden erejével, befolyásával arra törekszik, hogy Békésvármegye közigazgatási és munkás viszonyain — a lehetőséghez képest — javítson. Megtesz mindent, amire egy ember csak képes. De elvárja, hogy amikor ideg-és életfárad munkában fárad a vármegye lakosaiért, azok belátva ezt, támogassák és erősítsék a közérdekében kifejtett működését — a nemzeti gondolat és egység. — béke és megértés szellemének ápolásával. **Aki kenyert és megélhetést töle és általa az államhatalomtól vár, az ne hallgasson idegen és helyi demagógokra, akik saját önző céljaik érdekében csak kihasználják a lakosságot és munkásságot, de egy falat kenyeret sem szereznek nekik.** Akik félrevezetni engedik magukat és a társadalmi rend és hatalom ellen dolgoznak, azok gondoskodjanak önmagukról, de ne kopogtassanak a vármegye ajtaján kenyérért! A közigazgatás tisztviselői karának pedig lelkére kötötte, hogy lelkiismeretes, szorgalmas munkával, az okos takarékoság szellemében, a társadalmi béke és közös munka istápolásával végezzék fontos munkájukat. Akik lusták, vagy nem értik meg a mai idők parancsoló szavát és hivatalos befolyásukat surlódások, veszedések és egyenlenségek szítására használják ki, azok nem érdemlik meg a fizetésüket és azok számolhatnak azazal, hogy a vármegye vezetősége a legszigorubb retorzióval fogja kényszeríteni őket — hivataluk odaadó és helyes betöltésére.

Az egész község nagy örömmel és megnyugvással fogadja az öntudatos és nyílt szavakat, amelynek — hisszük — fogalnia is leend.

T e r e f e r e

Szociálpolitika

XI. Pius pápa a tulajdonjog helyes használatáról

A múlt számunkban már részletesen rávilágítottunk arra, hogy a magántulajdonhoz az embernek természetes joga van. Ezt szentesíti az isteni törvényhozó, ezt követeli a család érdeke s az, hogy a magántulajdonról az egész emberiség minden időben lényegesen elismerte. Ha nem volna tulajdonjog, akkor az ember sem házáat, sem földjét, sem jószágát, sem műhelyét, szerszámjait magának nem tekinthetné és mint sajátjával nem rendelkezhetne.

Azonban a magántulajdonnal nem rendelkezik teljesen senki az ő tetszése szerint, mert annak korlátai is vannak.

A magántulajdon az egyén és a társadalom, a magánjólét és a közjó érdekeit kell, hogy szolgálja. A Teremtő azért adta az embernek a magántulajdonjogot, hogy egyrészt önmagáról és családjáról gondoskodhassék, másrészt mint legerősebb ösztönző az egyén képességeinek, munkaképességének kifejtésére, az egész emberiség javára legyen. Mindkét cél csak szilárd és biztos rend mellett érhető el. Vigyázni kell, hogy két veszedelmes egyoldalúságot kerüljünk. A tulajdonjog szociális közjellegetek tagadása vagy legyengítése individualizmushoz, önösérdekekhez, a kapitalista érdekek egyeduralmához vezet, míg magán- és egyéni jellegének félreismerése a kollektívizmust, a közös tulajdoni juttatnányeregbe, amely méltatlan az ember szabadságához és rab-szolgaságba sülyesztené — egyéniségének, lehetőségének megköltésével az emberit. (Szovjet.) — Meg kell különböztetni azonban a tulajdonjogot annak használatától. Senkinek sincs joga vagyonát erkölcsien módon felhasználni, mert a bűnözéshez nem adhat jogot sem az Isten, sem az állam. Ha pl. valaki a mai nehéz időkben fölösleges jövedelmét kicsapongásra költi, míg másoknak belevő falajok is alig van, erkölcsien cselekszik és vétkezik a szerzetes parancsa és a szociális igazságosság ellen. A magántulajdonosoknak az a kötelessége, hogy javaikkal erkölcsösen éljenek és segítsék önhibájukon kívül nyomorba jutott embertársaikat. A tulajdonjog és az állam. A magántulajdon költős jellegéből következik, hogy mind a tulajdon felosztásának, mind a tulajdon használatának meg kell egyez-

nie a közjó, a közérdek kívánalmaival is. A keresztény erkölcsstan szerint ugyanis a közérdek fölülte áll a magánérdeknek, de nem abban az értelemben, mint a kommunisták akarják, hogy a közérdek képviselője, az államhatalom, tetszése szerint rendelkezék a polgárok életével, szabadságával és jogaival, hanem csak annyiban, hogy az állam egyesek érvényesülését hatékonyan korlátozhatja, ha ez a nemzet zömökének érdekeit veszélyezteti. Az állam tehát nem szüntetheti meg a magántulajdon intézményét, mert a tulajdon előbb volt, mint az állam, hisz az egyesek és családok éppen azért tömörültek nemzettelé, hogy nagyobb biztonságot és jogvédelmet élvezzenek. Az államhatalomnak nemcsak a magánjogok védelme a feladata, hanem kötelessége megvalósítani azokat az intézményeket és alkalmakat, amelyek mindenkinek lehetővé teszik, hogy szorgalmával maga s családja szükségleteit kielégítse. Az állam — a természetjog és az isteni jog keretein belül — pontosabban és részletesebben előírhatja, mi szabad a tulajdonosoknak a tulajdon használatában és mi tilos. Az állam természetesen nem élhet önkényűleg ezzel a jogával. A természetes magántulajdonjognak mindig sértetlenül fenn kell maradnia, mert az államnak nincs joga azt elvenni. Már XIII. Leó pápa hangsúlyozta, hogy az államnak nem szabad túlméretezett adókkal magánosok tulajdonát tönkretenni. De joga és kötelessége az államhatalomnak a magántulajdonról a közjó követelményeihez alkalmazni és ilyen módon megakadályozni, hogy a magántulajdon jogintézménye — helyzetével visszaélve — túrhetetlen állapotokat teremtsen s így önmaga sirját megássa. Ez nem a magántulajdon eltörlése, hanem oltalmazása, nem a tulajdonjog meghiusítása, hanem megszilárdítása. Végeredményként leszögezhetjük, hogy az állam a tulajdonjog jövedelmi forrásait és méreteit a közjó érdekében körülírhatja és igazságos keretek közé szoríthatja, de a tulajdonjog eltörlésére erkölcsileg is megindokolható hatalma nincs, azt is tisztel-
ben tartani köteles.

— Az emberek nem is mernek pereskedni, mert egy ügyvéd mind a két fél baját nem láthatja el!

Szarvasvégi: No-no, csak jó vagyonosak legyenek, nem lesz panasza rá, hogy a bajukat nem látná el — akár hogy is hívják. Ugy halljuk, hogy a bank egy szolid, jószándéku fiskálist keres, de ilyet még nem talált. — Ritka madár az ilyen!

Varjasi: Olyanok, mint a mosónék. Kicsavarják a vizes ruhát és ráterítik a lepedőt a magyarokra.

Csejti: Hát abból mi igaz, hogy egyesek községi ügyészt akarnak választani — fix fizetéssel. — Az ilyen ügyész nem foglalkozna a perekkel, hanem csak a község ügyeit intézné.

Kocsorhegyi: Elég már a fixesekből és hivatalos pénzen utazókból. Mindenki a közért dolgozik, de az utiköltséget és napidiját fizesse a nép!?

Csejti: Nem sajnálom azoktól, akik valóban a közérdekért dolgoznak. De igenis kifogásolom a sok küldöttségjárását és utiszámlákat, mert mindig egy-egy unokaöccs, sógor, koma elhelyezéséről van szó. Ez a közérdek?

Varjasi: Csak aztán azok az öcskösök és sógorok arravalók volnának. De rakásra bukik valamennyi, s mégis azt követelik, hogy előzzön meg mindenkit, mert itt látta meg helyben — törvényben a napvilágot!

Szarvasvégi: Csak helyeseltem az egyház vezetőségének felfogását, hogy engyentel felételek, vagy csekély különbségű bizonyítvány mellett elsőséget ad a helybelieknek. De ha megfelelő helybeli nincs, akkor olyan tanítókat és tanárokat választ, akik értékes tagjai a község intelligenciájának.

Mirhói: Igaza van. Egy kis vérfrissítés kell mindenütt. Tanuljanak, dolgozzanak jól és alaposan a fiaink, ne csak udvarolni, kuglizni és kártyázni tanuljanak meg, akkor meglesz a becsületük és jövőjük is.

(Harangoznak, indulnak a templom felé.)

Nem engedélyezte a belügyminiszter Kondorostanya községgé alakulását. A vármegye alispáni hivatalhoz most érkezett le a belügyminiszter leirata arról, hogy a belügyminiszter az Endrőd községhez tartozó Kondorostanya önálló községgé való fejlesztése iránt előterjesztett kérelmet nem találta teljesíthetőnek. A belügyminiszter nem engedélyezte Kondorostanya önálló községgé való alakulását. Ezzel kapcsolatban azonban elrendelte a belügyminiszter Kondorostanyán egy jegyzői kirendeltség mielőbbi felállítását. Kondorostanyán az ügyek zavartalan elvégzése érdekében egy segédjegyzői állás szervezéséhez és betöltéséhez hozzájárult a miniszter.

Öregkerti: Adj' Isten jó reggelt mindközönségesen.

Peresi: Kendnek is István bátyám. Jó, hogy gyün kend. — Azt mondják, hogy iratkozni volt kend a parokján. Igaz-e?

Öregkerti: Nem is az elsővel, hanem a harmadikkal. Mert hát, ha tehenet veszünk a vásáron, azt is jól meg kell nézni. Hát még az asszonyt!?

Ugari: Ugy hallom, hogy özvegybe botlott bele István bátyám, már pedig én csak ammondó vagyok, sammi pénzért nem lennék egy özvegynek második férje. Ócska ruhát veszek a piacon, de uraságtól levetett asszony mégis más.

Öregkerti: Szamárvagy ócsém. Tanuld meg, hogy mindig jobb egy özvegynél második férjnek lenni, mint elsőnek.

Ugari: Már miért ugyan?

Öregkerti: Egyszerűen azért, mert az özvegy azért özvegy, mert az első ura már a sírban van. Hát én már csak inkább a második ember leszek elevenen, mint első holtan.

Décsi: Ravasz ember kend István bácsi. A multkor meg egy motorbiciklistát gunyolt ki.

Mirhói: Hogy-hogy, mondd el már hál!

Décsi: Az öreg Csáki-féle iskolánál kérdezi tőle egy úrféle motorbiciklista, hogy „bátyám soká érek még Szarvasra?” — A masina Kondoros felé haladt. Hát csak azt mondja nagy komolyan István bácsi, ha nagyon siet, talán pár hónap múlva elérhet Szarvasra. — Ugyan ne beszéljen, mondta az utas. Azt mondták, hogy Endrőtől 22 kilométerre van Szarvas. — Az igaz, mondta István bácsi, de maga most éppen ellenkező irányban halad. Ha tovább is erre megy, hát elkophat a masinája, amikor Szarvasra ér.

Ugari: Nem tudom aztán, hogy a második asszony mellett meglesz-e a szava!? Nem fogja-e ő is az órát bámulni órák hosszáig, mint a Péter sógor.

Peresi: Hát az miért bámulta?

Ugari: Arra volt kíváncsi, hogy melyik hallgat el hamarabb: az óra-e, vagy a felesége szája? — De az óra előbb állt meg, — az asszony fölülmaradt.

Peresi: De azért még mindig jobban jár az öreg, mintha mind a két felesége élne.

Ugari: Hogy-hogy?

Peresi: Mert akkor két anyósa volna!

Gyomavégi: Hát iszen anyósok — szép számban és dicsőséges példányokban vannak nálunk. De mi lesz az orvosokkal és ügyvédekkel? A faluban már csak négy doktor és csak egy ügyvéd van.

KÖZGAZDASÁG

Kállay Miklós miniszter nyitja meg a gyulai buzakiállítását.

Békésvármegye közönsége október hó 14—20 napjain, a gyulai Göndöcs népkerti pavilonjában nagyszabású buzakiállítás rendez. A kiállításra vármegye községeiből eddig 400 buzaminta érkezett. Értesülésünk szerint az országos jelentőségű kiállítást Kállay Miklós földművelésügyi miniszter nyitja meg.

Magyar kezdeményezés a világgazdasági helyzet javítására.

Londonból a „Times” közli Hevesi Pál volt madridi magyar követ levelét, amelyben azt ajánlja, hogy a buza világpiaci árát közös meg egyezéssel emeljék fel. Ez szerinte a világgazdasági helyzet javulásához vezetne.

Az állattenyésztés helyzetének javítását sürgetik a gazdák.

A nemzeti munkahéttel kapcsolatban az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) szakosztályi ülésén részletesen megvitatott az állattenyésztés és állatierősítés súlyos helyzetének javítására alkalmasnak látszó intézkedéseket. Az állattenyésztési és értékesítési viszonyok javítása céljából kívánatosnak mondotta ki a gyűlés a kivitelezési költségvetés megjavítását és egyes iparvállalatoknak nyújtott kivételes kompenzációs kivitelezési engedélyek megszüntetésével a kivitelezési előnyök közérdekű felbontását. Kívánatosnak tartja a kedvezőtlen értékesítési viszonyok javítását, az alacsony átlalárak emelését, az állattenyésztésnek és hizlalásnak megfelelő hilek után való támogatását.

A gabonapiacon egész héten vontatott és lanya volt a forgalom. Az árak két héttel 30 fillért estek. A liszvidéki 80 kg-os búzát 16.30—16.50, az árpát 14.25—14.40, csöves lenget 8.30—8.50-es áron vásárolták pesti átvételben. — A vörös köles 11.—, fehér köles 12.—, lenmag 22.—23, lucerna 130, vörös vagy lóhere 120—135, linom buzakorpa 10.75—10.95-ös áron kelt Budapesten métermázsánként.

A sertésvásár is lanya volt. 140—150 kilós hizókért 79—80, 120—130 kilósakért 76—78, 100 kilósakért 72—74, 70—80 kilós yorkshirei sonkasüldőkért 74—76 fillért fizettek a ferencvárosi sertésvásáron. — Helyben a süldők ára kilogrammonként 70—75 fillér között mozogott, míg a választási malacokért drbként 4—6—8 pengőt fizettek minőség szerint.

A prima szópósborjuért a környék vásárlói 60—65 fillért fizettek.

Áresés. A Népszövetség érdekes statisztikát közöl a világkereskedelmi árak alakulásáról. Kimutatja, hogy 1931 óta Franciaországban és Lengyelországban 22, Magyarországon 18 %-val csökkentek az iparcikkek árai. Hol van ez a mezőgazdasági 80—100—120 %-os áreséshez?

MUNKÁSKÉRDÉS

Huszonkétezer munkás a Pápa előtt.

Az elmúlt napokban 22.000 munkás seregett össze Európa összes államaiból és kihallgatásra jelentkeztek a Szentatyánál. A kihallgatás reggelén valamennyien közös áldozáson vettek részt a szent Péter templomban, s aztán járultak a Pápa elé, akit hódolatos gyermeki tisztelettel köszöntöttek. A Szentatya megható szavakkal köszönte meg a hitvalló munkástömeg hódolatát. Jézus első tanítványaihoz hasonlította őket, akik annak idején ugyancsak egy anyagias, pogány gondolkodású világtól voltak körülveve, de hűségesek maradtak Krisztushoz és meggyőzték a pogány világbirodalmat. Ma is Krisztus országának kiépítése e földön — az Egyház célja. Ez a nagy munka azonban csak bétülről, a lelkek harmonikus egységéből indulhat ki. Ha az ész és szív, a gondolatvilág és akarat átítatódna Krisztus követésének gondolatától, s a társadalom felölti Krisztus evangéliumának ruháját, akkor lesz megoldható a világválság, — s akkor valószínű meg Krisztus királysága — az igazság, béke és felebaráti szeretet jegyében.

Valóban a népek és államok érdeke volna, ha meghallgatnák, megszívlelnék és követnék Krisztus földi helytartójának atyai felvilágosító és irányító szavát!

ERDŐN.

Ifj. Bartha András.

*Utatlan utaknál — mélyen, —
Zöldkendős hársak hűs tövében,
Ahol csak a bujkáló érnek
Csipkés hajjai zenélnek...
Vad burját ölél a cserje
S áldást szór a henyélő csendre:
— Mérhetlen időktől régen,
A természet formáltaképen —
Jézus, Mária, Szent József.*

*Rémlik; — itt tán napok az évek!
S itt a hársak lankás tövének
Lapján elhal a szél keserve,
Itt áll az a szent Ereklje.
Megkapó ihlet pihen a csöndben,
A madár is csak néha röpöppen
E szent helyig, — és itt néktek
Mond imát, ha ide téved:
Jézus, Mária, Szent József.*

*Olykor én is, ha erre térek,
Szívemben tisztulást érzek.
Kisimulnak a gyűröttvágycak
És — eldadogom hód imámat:
— Ti!... akik ott — a magas Égen
Ültök jobbfejől a széken;
Kérjétek — az elhagyott népre
Nézzen le!... jaj, kérjétek kérve:
Jézust, Mária, Szent József.*

*Ő segít, hisz látja, hogy szenved
Ez a nagy, hatalmas nemzet!
Évek óta teng már immáron
A pocsványos, bűzös ingoványon...
Magvát, amit elszór a földre,
Mások ragadják el álnokul tőle!
— És nincs, aki védné őket,
A rongyos, éhes szenvedőket. —
Jézus, Mária, Szent József.*

Timár Imre községi bíró Szolnokon járt a folyammérnökségnél és ott ígéretet kapott, hogy a Hortobágy Berettyó gátépítésénél — amely nagyobb arányú munka — több endrői munkást alkalmaznak. A munkálatok október 15-én kezdődnek.

A cseléd misehallgatása. Érdekes per folyt le nemrégiben a legfőbb angol bíróság előtt. Egy angol gazda elbocsátotta cselédjét azért, mert tiltakozása ellenére vasárnapon elment a templomba szentmisét hallgatni, s engedetlenség címén a felmondási időre járó bérét nem fizette ki. Az angol bíróság kimondotta, hogy az alkalmazottnak emberi joga van ahhoz, hogy vasárnapon Istene előtt lelkének imádási adóját leróhassa, s ezért elbocsátásnak nem lehet oka az, ha a cseléd vasárnap templomba megy. Nálunk is megszívlelnének a cselédtartó gazdák, hogy alkalmazottjuk is lélek és testből álló, hozzájuk hasonló szellemi lény, akinek megfizetik ugyan testi munkáját, de nem kényszeríthetik rabszolgaságba annak lelkét és nincs joguk visszatarítani őket a vasárnapi szentmise szigorúan parancsolt meghallgatásától.

A magyar búza értéke külföldön. Ismét 200 ezer mázsa magyar búzát vásárolt fölünk Svájc.

Milyen újságokat olvassunk?

Valláserkölcsi és hazafias szempontból megbízható, lelkiismeretes hittestvéreinktől az igazság jegyében szerkesztett újságokat, folyóiratokat és könyveket!

Sohsem látjuk azt, hogy másvallásuak — katolikus lapot vesznek vagy olvasnak, — miért adjuk hát mi fillereinket és sok fillerből összegyűlt ezreinket az idegen szellemű és egyházunkkal ellenséges irányzatú sajtó-organumok támogatására.

Gúnyolnak, támadnak és lenéznek bennünket, mert tunyák, közönyösek és széthúzó vagyunk és nagy többségünk mellett csak sopánkodni tudunk azon, hogy a kisebbség minden helyet és pozíciót elfoglaljon fölünk.

De amikor keményen talpraállani, erőnket egybefogni, hitünk igazságait, önmagunk és családunk érdekeit védeni és biztosítani kellene, akkor nemcsak magunk gyávan félreállunk és leparkálunk ellenfeleinkkel, de még azt a sajtót sem segítjük, amely helyettünk és értünk kiáll a porondra.

Mikor lesz már világhossz, mikor ébrednek már fel a tunya katolikusok!

Ilyen is akad. Egy bécsi tanár 1933-ban 9.300 drb. katolikus újságot adott el. Oh, nem azért, mintha rászorult volna erre a pénzre. Nem! Hanem az Istenért, hogy a jó is terjedjen. 1932-ben még csak 4.500 drbot adott el, egy év alatt csaknem 5.000 a többlet. Bizony ez eredmény. És ha sok ilyen apostola lenne a jó sajtónak, akkor a rossz lapok hamarosan eltűnnének a föld színéről, mert az ilyen apostolok a jó lapokat vinnék el minden családba, minden emberhez.

HIRDETÉSEK

Endrőd—Gyomai Takarékpénztár R. T. Endrőd

Fiókintézet: Gyoma. Telefon: Endrőd 2. Folyósít rövidlejáratú mezőgazdasági kölcsönöket. **Elfogad felmondás nélküli betéteket a legmagasabb kamattal mellet.** Foglalkozik a banküzlet minden ágával, szelvénybevitások, arany- és ezüstpénzek, valamint külföldi pénznek beváltásával a mindenkor legmagasabb árfolyamon. Mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul áll rendelkezésre az Igazgatóság.

TÜZ és villámcsapás, betöréses lopás ellen legelőnyösebben biztosítható a Katolikus Népszövetség Biztosítási Irodája útján. A biztosítási iroda **endrői** megbízottja felvesz tűzkár elleni biztosítást: lakóházak, gazdasági épületek, valamint ezek berendezése, mezőgazdasági átalány, háziutatók, termények, gépek, áruaktár, állatállomány, egyéb ingó és ingatlan vagyontárgyak biztosítását. Jégkár elleni biztosítást mindennemű terményre. Életbiztosítást, temetkezési költségbiztosítást, gyermek és kihazasítási biztosítást. Gép, autó és traktor biztosítást. Balesetbiztosítást. **Endrői megbízott: Fülöp János, lakik Selyem utca 28 szám alatt.**

Az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt. vezetősége felhívja gazáink figyelmét a búza, tengeri, tőkemag és lucernamag kedvező értékesítési lehetőségére. Mindennemű felvilágosítást és tájékoztatást készséggel nyújt az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.

A Katolikus Népszövetség Temetkezési Segítőpénztára

utján mindenki könnyíthet az elhalálozás miatt jelentkező gondon, megnyugvást szerezhet magának és családjának.

Iratkozzék be tagul

mert ezáltal csekély havi tagsági díj ellenében oly összegű temetési segélyről gondoskodik, amelyből a gyógykezelés, temetés minden kiadása fedezhető. A temetési segélyakciót a nagyváradi egyházmegyei Apostoli Kormányzó ur 1933/1933 sz. alatt jóváhagyta és ajánlja.

Tagfelvétel és a díjak befizetése az Endrőd—Gyomai Takarékpénztár Rt.-nál Endrődön, hol mindennemű felvilágosítással és utbaigazítással díjtalanul szolgálnak.

Tag lehet minden 14—65 év közötti egyén.

Orvosi vizsgálat nincsen! Legkisebb havi díj 50 fillér.

A Ker. Fogyasztási Szövetkezetben kitűnő cserép és téglá kapható.

Teljes tejet a legmagasabb napi áron vesz a Keresztény Fogyasztási és Értékesítő szövetkezet.

Zamatos, egészséges bort literenként is kaphat a Sugár utca 29 sz. alatt.

„Az Egyházmegyei Hatóság 1238/1934. számú engedélyével.”

Szerkesztésért és kiadásért felelős: **Stefán Béla.**

Nyomatatta a „Hungária” könyvnyomda vállalat, Gyomán.

Felelős üzemvezető: **Teket Sándor.**